2-180/6004
1
06 08 2026

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVA
KOMUNA JUNIK – OPŠTINA JUNIK– MUNICIPALITY OF JUNIK

Kuvendi i Komunës
Nr. 002/38
Datë: 31.07.2026

Në bazë të nenit 12,40 dhe 68 të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale (Ligji Nr.03/L-040, GZRK numër 28/2008), dispozitave të ligjit Nr.04/L-174 për planifikim hapësinor, dispozitave të ligjit Nr.02/L-26 për token bujqësore si dhe akteve tjera relevante për menaxhimin e tokës dhe zhvillimin rural, Kuvendi i Komunës së Junikut në mbledhjen e tijë të rregullt të mbajtur më 31.07.2026 nxjerrë:

VENDIM
për miratim në lexim të parë të planit për menaxhimin e tokave rurale në Komunën e Junikut për periudhën 2026-2030

I. Me këtë vendim miratohet në lexim të parë Plani për menaxhimin e tokave rurale në Komunën e Junikut për periudhën 2026-2030.

II. Pas miratimit në lexim të parë,drafti i Planit për menaxhimin e tokave rurale i nënshtrohet procedurave të konsultimit publik,shqyrtimit nga komitetet përkatëse të Kuvendit të Komunës dhe plotësimeve eventuale, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

III. Drejtoria Komunale për Zhvillim Ekonomik obligohet që, pas përfundimit të konsultimeve dhe inkorporimit të rekomandimeve të pranuara, ta procedojë dokumentin në Kuvendin e Komunës për miratim në lexim të dytë.

IV. Për zbatimin e këtij vendimi kujdeset Kryetari i Komunës së Junikut respektivisht Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik në Komunën e Junikut.

V. Ky vendim hyn në fuqi 30 ditë pas regjistrimit në zyrën e protokollit të ministris përgjegjëse për vetëqeverisje lokale, si dhe publikimit në gjuhë zyrtare në uebfaqen zyrtare të Komunës së Junikut.

Me këtë vendim njoftohen:

1. MAPL,
2. Kryetari i Komunës së Junikut,
3. Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik në Komunën e Junikut,
4. Shërbimi i Kuvendit të Komunës,
5. Arkivi i Komunës së Junikut.

Kryesuesi i Kuvendit
z. Leonard Lloluni

REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA
REPUBLIC OF KOSOVA
KOMUNA JUNIK/OPŠTINA JUNIK/MUNICIPALITY OF JUNIK
01/Nr. Prot. 2 - 155 / 5060
Një. Org. 2
Nr. i faq. 38
Data 13 / 07 / 2026

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVA

KOMUNA JUNIK – OPŠTINA JUNIK – MUNICIPALITY OF JUNIK

Datë/ Datum/ Date:	13.07.2026
Për/ Za/ To:	z. Leonard Lloluni – Kryesues i Kuvendit Komunal
CC:	z. Ruzhdi Shehu - Kryetar i Komunës së Junikut
Nga/ Od/ From:	z. Besart Tofaj - Nënkryetar i Komunës së Junikut
Tema/ Subjekti/ Subject:	Kërkesë

I nderuar,

Bazuar në Vendimin e Kuvendit Komunal Nr. 02-180/2271 për inicimin e procedurave për hartimin e Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026–2030, si dhe në Vendimin e Kryetarit të Komunës Nr. 01-92 për themelimin e Grupit Punues për hartimin e këtij plani.

Në cilësinë e kryesuesit të Grupit Punues, ju sjellim draftin e "Plani për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026–2030", me qëllim të shqyrtimit dhe procedimit për lexim të parë në Kuvendin Komunal.

Me respekt,

Republika e Kosovës - Republika Kosova - Republic of Kosovo
Komuna Junik – Opština Junik – Municipality of Junik

DRAFT

PLANI PËR MENAXHIMIN E TOKAVE RURALE 2026 - 2030

PËR KOMUNËN E JUNIKUT

Junik, 2026

Përmbajtja....2
Lista e Shkurtesave....3
Lista e Figurave....4
Lista e Tabelave....4
Grupi Punues....5
I. Hyrje....6
II. Legjislacioni në fuqi i lidhur me menaxhimin e tokës....7
III. Objektivat e përgjithshme dhe specifike....9
III.1 Objektivat e përgjithshme të Planit për Menaxhimin e Tokës....9
III.2 Objektivat specifike të planit....9
IV. Metodologjia e shfrytëzuar në përgatitjen e planit....10
V. Profili i Komunës....12
V.1 Pozita gjeografike dhe organizimi administrative....12
V.2 Karakteristikat natyrore....13
V.3 Tipet e tokave....13
V.4 Kategorizimi i tokës....15
V.5 Popullsia dhe vendbanimet....16
V.6 Zhvillimi ekonomik....17
V.6.1 Bizneset....17
V.6.2 Zona industriale....18
V.6.3 Sektori minerar....18
V.7 Infrastruktura....18
V.8 Transporti dhe infrastruktura rrugore....19
V.9 Shëndetësia dhe mirëqenia sociale....20
V.10 Trashëgimia kulturore....21
V.11 Turizmi....22
VI. Indikatorët mjedisorë....23
VI.1 Ndikimi i ndryshimeve klimatike....24
VI.2 Ujësjellësi dhe kanalizimi....25
VII. Profili i Bujqësisë....25
VII.1. Të dhënat për bujqësinë....25
VII.2 Gjendja e tokës....27
VII.2.1 Boniteti....27
VII.2.2 Sipërfaqet nën ujitje....28

VII.2.3 Plehrat.....28
VIII. Pylltaria.....29
VIII.1 Gjendja e pyjeve.....29
VIII.2 Problemet kryesore.....30
VIII.3 Masat për mbrojtje.....30
VIII.4 Menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve.....30
IX. Analiza SWOT.....31
X. Të gjeturat dhe prioritetet për menaxhimin e tokave rurale.....32
XI. Menaxhimi i qëndrueshëm i tokës.....33
XII. Plani i veprimit.....35

Lista e Shkurtesave

ASK – Agjencia e Statistikave të Kosovës
BE – Bashkimi Evropian
FAO – Organizata e Kombeve të Bashkuara për Ushqim dhe Bujqësi
MKRS – Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
MBPZHR – Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
MPMS – Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MMPH – Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
OJQ – Organizatë Joqeveritare / Organizata Joqeveritare
PZHK – Plani Zhvillimor Komunal
QKMF – Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare
QPS – Qendra për Punë Sociale

Lista e Figurave

Figura nr 1: Pozita gjeografike e komunës së Junikut në Hartën e Kosovës
Figura nr 2. Numri i bizneseve në vitin 2026
Figura nr 3. Harta pedologjike e Komunës së Junikut 1
Figura nr 3. Harta pedologjike e Komunës së Junikut 2

Lista e Tabelave

Tabela nr 01 Ligjet tjera, qëllimi dhe fushëveprimi i tyre
Tabela nr 02 Lista e dokumenteve të përdoruara për hartim të planit
Tabela nr 03 Aktivitetet e grupit punuess
Tabela nr 04 Tipet e tokave kryesore në komunën e Junikut
Tabela nr 05 Kategorizimi i tokës bujqësore të kulturës arë në Komunën e Junikut
Tabela nr 06 Lista e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme, MKRS 2025
Tabela nr 07 Analiza e rreziqeve
Tabela nr 08 Analiza e masave per adaptim ndaj ndryshimeve klimatike

Grupi Punues

Grupi punues për hartimin e Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026 – 2030 është themeluar me Vendimin nr. 01/92 të Kryetarit të Komunës, z. Ruzhdi Shehu.

Grupi punues ka këtë përbërje:

Besart Tofaj – Nënkryetar i Komunës, kryesues

Tafë Tofaj – Udhëheqës i Sektorit për Ekonomi dhe Zhvillim, anëtar

Florentina Qestaj – Zyrtare për Bujqësi, anëtare

Leonita Jasiqi – Zyrtare për Integrime Europiane

Zenun Shala – Drejtor për Urbanizëm, Kadastër dhe Mjedis, anëtar

Demokrat Ganijaj – Drejtor për Shërbime Publike, Inspeksion, Mbrojtje dhe Shpëtim, anëtar

DRAFT

I. Hyrje

Toka është një nga burimet natyrore më të rëndësishme për zhvillimin e shoqërisë dhe për funksionimin e ekosistemeve. Ajo paraqet shtresën sipërfaqësore të kores së Tokës, e formuar gjatë proceseve të gjata natyrore nën ndikimin e faktorëve klimatikë, biologjikë dhe gjeologjikë. Përbërja e saj përfshin grimca minerale, ujë, ajër dhe lëndë organike, të cilat së bashku krijojnë kushtet e nevojshme për zhvillimin e vegjetacionit dhe organizmave të ndryshëm.

Karakteristikat fizike dhe kimike të tokës varen nga materiali amë mbi të cilin është formuar, kushtet klimatike, relievi dhe mënyra e shfrytëzimit nga njeriu. Në strukturën vertikale të saj dallohen tri shtresa kryesore. Shtresa sipërfaqësore (Horizonti A) është më e pasura me lëndë organike dhe aktivitet biologjik; Horizonti B shërben si zonë grumbullimi e mineraleve dhe elementeve të transportuara nga shtresat e sipërme, ndërsa Horizonti C përbëhet kryesisht nga materiali bazë i formuar nga shpërbërja e shkëmbinjve.

Roli i tokës nuk kufizohet vetëm në prodhimin bujqësor. Ajo ka funksione të rëndësishme ekologjike duke mundësuar filtrimin dhe ruajtjen e ujit, qarkullimin e elementeve ushqyese, ruajtjen e biodiversitetit dhe stabilizimin e proceseve natyrore në mjedis. Për këtë arsye, toka konsiderohet një pasuri strategjike për zhvillimin ekonomik dhe social të çdo territori.

Me rritjen e nevojave për zhvillim ekonomik dhe urban, toka përdoret gjithnjë e më shumë për ndërtimin e vendbanimeve, objekteve ekonomike, infrastrukturës rrugore dhe aktiviteteve të tjera. Megjithatë, zgjerimi i pakontrolluar i zonave të ndërtimit, industrializimi dhe praktikat jo të qëndrueshme të përdorimit të tokës kanë ndikuar në zvogëlimin e sipërfaqeve produktive dhe në degradimin gradual të fondit tokësor.

Në Republikën e Kosovës, ndër sfidat kryesore që ndikojnë në cilësinë dhe qëndrueshmërinë e tokës janë erozioni, rrëshqitjet e dheut, ulja e përmbajtjes së lëndës organike, ndotja nga aktivitete të ndryshme ekonomike, degradimi fizik dhe kimik si dhe ndryshimi i destinimit të tokave bujqësore për qëllime të tjera zhvillimore.

Edhe Komuna e Junikut përballet me sfida të ngjashme. Në disa zona vërehen presione të vazhdueshme mbi tokën bujqësore si rezultat i zgjerimit të ndërtimeve, shfrytëzimit jo racional të resurseve natyrore, proceseve erozive dhe ndikimeve që lidhen me ndryshimet klimatike. Këta faktorë ndikojnë në uljen e pjellorisë së tokës dhe në zvogëlimin e kapaciteteve prodhuese të saj.

Humbja graduale e tokës së punueshme dhe rënia e cilësisë së saj paraqesin rrezik për zhvillimin e sektorit bujqësor, sigurinë ushqimore dhe mirëqenien ekonomike të popullsisë lokale. Për këtë arsye, mbrojtja e fondit tokësor dhe promovimi i praktikave të

qëndrueshme të menaxhimit të tokës duhet të jenë pjesë e prioriteteve zhvillimore të komunës.

Menaxhimi i qëndrueshëm i tokës kërkon planifikim afatgjatë, monitorim të vazhdueshëm të gjendjes së saj dhe zbatim të masave mbrojtëse që sigurojnë ruajtjen e produktivitetit dhe vlerave mjedisore. Vetëm përmes një qasjeje të integruar mund të garantohet shfrytëzimi racional i këtij burimi të rëndësishëm natyror dhe ruajtja e tij për brezat e ardhshëm.

II. Legjislacioni në fuqi i lidhur me menaxhimin e tokës

Baza ligjore për hartimin e Planit për Menaxhimin e Tokës Rurale 2026 – 2030 mbështetet në legjislacionin dhe dokumentet strategjike të Republikës së Kosovës që rregullojnë mbrojtjen, përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të tokës.

Gjatë hartimit të planit janë marrë parasysh ligjet dhe aktet nënligjore që lidhen me tokën bujqësore, planifikimin hapësinor, mbrojtjen e mjedisit, zhvillimin rural, pylltarinë, ujërat dhe menaxhimin e burimeve natyrore. Këto dokumente sigurojnë bazën ligjore për ruajtjen e fondit tokësor dhe shfrytëzimin e tij në mënyrë të qëndrueshme.

Ky plan është hartuar në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe prioritetet zhvillimore të Komunës së Junikut. Në vijim paraqiten aktet kryesore ligjore dhe dokumentet strategjike që ndërlidhen me menaxhimin dhe mbrojtjen e tokës.

Ligjet/ Udhëzimet administrative/ Rregulloret	**Qëllimi dhe fushëveprimi**
Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale	Përcakton statusin juridik të komunave, kompetencat vetanake, organizimin dhe funksionimin e organeve komunale, si dhe përgjegjësitë e tyre në planifikimin lokal, zhvillimin ekonomik, mbrojtjen e mjedisit, menaxhimin e tokës dhe ofrimin e shërbimeve publike. Ky ligj përbën bazën ligjore për hartimin dhe zbatimin e Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale në nivel komunal.
Ligji Nr. 08/L-137 për Pyjet	Ky ligj i definon pyjet e Kosovës si resurse kombëtare, andaj ka për qëllim që ato të udhëhiqen në atë mënyrë që të ofrojnë rendimente me vlerë dhe në të njëjtën kohë të ruhet biodiversiteti për të mirën e gjeneratave të tashme dhe të ardhshme.
Ligji Nr. 02/L-26 për tokën bujqësore	Toka bujqësore si pasuri natyrore me interes të përgjithshëm, ka mbrojtje të veçantë dhe duhet të shfrytëzohet për prodhimtari bujqësore dhe nuk

	mund të përdoret për qëllime tjera përveç në rastet e përcaktuara më këtë ligj dhe me dispozitat e tjera të nxjerrura në bazë të tij.
Ligji Nr. 02/L-9 për ujitjen e tokave bujqësore	Ky Ligj ka për qëllim krijimin e infrastrukturës ligjore për themelimin dhe funksionimin e subjekteve që afrojnë shërbime dhe shfrytëzuesve të shërbimeve dhe organizimin e mirëfilltë të tyre në mënyrë që të krijohen kushtet optimale për ujitjen e tokës bujqësore në Kosovë dhe mbrojtjen e saj nga ujërat e tepërta me qëllim të shtimit të rendimenteve të prodhimeve bujqësore.
Ligji Nr. 08/L-072 për Bujqësi dhe Zhvillim Rural	Ky ligj përcakton objektivat, masat dhe programin e politikave të bujqësisë dhe të zhvillimit rural në bazë të Planit për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor.
Ligji Nr. 04/L-040 për Rregullimin e Tokës	Ligji rregullon konsolidimin, rregullimin dhe rirregullimin e parcelave të tokës me qëllim të përmirësimit të strukturës pronësore, shfrytëzimit më racional të tokës, zhvillimit të bujqësisë dhe realizimit të projekteve me interes publik.

Tabela nr 1 Ligjet tjera, qëllimi dhe fushëveprimi i tyre

Përveç legjislacionit të përmendur më sipër, gjatë hartimit të këtij plani janë marrë në konsideratë edhe dokumentet planifikuese dhe strategjike të Komunës së Junikut, të cilat përcaktojnë orientimet zhvillimore dhe prioritetet sektoriale të komunës.

Më poshtë paraqiten dokumentet kryesore planifikuese dhe strategjike të cilat kanë shërbyer si bazë për përcaktimin e objektivave, masave dhe aktiviteteve të Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026 – 2030.

Dokumenti	Qëllimi dhe fushëveprimi
Plani Zhvillimor Komunal i Komunës së Junikut 2025-2033	Është bazë për zhvillim të qëndrueshëm në komunën e Junikut, dhe synon ruajtjen e mjedisit, shfrytëzimin e qëndrueshëm të resurseve për zhvillim ekonomik, për gjeneratat e ardhshme dhe balancimin e zhvillimeve hapësinore. Përmes këtij plani koordinohen kërkesat sociale dhe ekonomike për hapësirën me funksionet e saj kulturore dhe ekologjike.
Strategjia e Zhvillimit Ekonomik Lokal të Komunës së Junikut 2026 - 2033	Paraqet synimet strategjike zhvillimore socioekonomike me impakt afat-mesëm në zhvillimin ekonomik lokal të Komunës së Junikut. Në mënyrë të veçantë qëllimi i këtij dokumenti është i fokusuar në përmirësimin dhe ruajtjen e mjedisit.

Statuti i Komunës së Junikut	Rregullon organizimin e brendshëm të komunës dhe përcakton përgjegjësitë vetanake te organeve komunale.
Plani Hapësinor për Parkun Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna"	Përcakton organizimin hapësinor, zonimin, masat mbrojtëse dhe mënyrën e përdorimit të qëndrueshëm të territorit të Parkut Kombëtar, duke krijuar bazë për harmonizimin e zhvillimit lokal me ruajtjen e burimeve natyrore.
Programi për Bujqësinë Digjitale 2025 – 2028	Përcakton orientimet për digjitalizimin e sektorit bujqësor përmes përdorimit të sistemeve GIS, monitorimit të parcelave, menaxhimit të të dhënave dhe zhvillimit të shërbimeve digjitale, me qëllim përmirësimin e planifikimit dhe menaxhimit të tokës bujqësore.

Tabela nr 2 Lista e dokumenteve të përdoruara për hartim të planit

Plani për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026 – 2030 është hartuar në përputhje me legjislacionin në fuqi të Republikës së Kosovës dhe dokumentet strategjike të Komunës së Junikut. Objektivat, masat dhe aktivitetet e planit kontribuojnë në mbrojtjen e tokës bujqësore, menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve, zhvillimin rural, përmirësimin e infrastrukturës bujqësore, mbrojtjen e biodiversitetit dhe përdorimin racional të burimeve natyrore, në harmoni me Ligjin për Tokën Bujqësore, Ligjin për Pyjet, Ligjin për Bujqësi dhe Zhvillim Rural, Ligjin për Rregullimin e Tokës, Ligjin për Parkun Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna", Planin Zhvillimor Komunal 2025–2033, Strategjinë për Zhvillim Ekonomik Lokal 2026 – 2033 dhe Programin për Bujqësinë Digjitale 2025–2028.

III. Objektivat e përgjithshme dhe specifike

3.1 Objektivat e përgjithshme të Planit për Menaxhimin e Tokës

Qëllimi kryesor i Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale në Komunën e Junikut është të sigurojë mbrojtjen, menaxhimin dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të tokave rurale, përmes zbatimit të masave dhe aktiviteteve që kontribuojnë në ruajtjen e tokës bujqësore, përmirësimin e infrastrukturës rurale, mbrojtjen e burimeve natyrore dhe rritjen e produktivitetit të saj. Plani synon gjithashtu të forcojë bashkëpunimin ndërmjet institucioneve lokale dhe qendrore, si dhe të krijojë bazën për planifikim, monitorim dhe vendimmarrje të qëndrueshme në menaxhimin e tokave rurale.

3.2 Objektivat specifike të planit

- Të vlerësohet gjendja aktuale e tokave rurale dhe ndikimi i aktiviteteve zhvillimore në cilësinë, përdorimin dhe produktivitetin e tyre;

- Të identifikohen dhe analizohen problemet dhe faktorët kryesorë që ndikojnë në degradimin, ndotjen, erozionin dhe menaxhimin e tokës në territorin e Komunës së Junikut;
- Të mbrohet toka bujqësore nga ndërrimi i destinimit, ndërtimet e pakontrolluara dhe degradimi, në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe dokumentet komunale të planifikimit hapësinor;
- Të identifikohen parcelat e fragmentuara, tokat e pashfrytëzuara dhe rrugët fushore të uzurpuara, si dhe të vlerësohet nevoja për rregullim dhe konsolidim të tokës në funksion të shfrytëzimit më racional të saj;
- Të përmirësohet infrastruktura rurale mbështetëse për bujqësinë, me theks në rehabilitimin e kanaleve të kullimit, zgjerimin e sipërfaqeve nën ujitje dhe përmirësimin e qasjes në parcela bujqësore;
- Të mbrohet toka nga erozioni, ndotja dhe degradimi në zonat bujqësore, pyjore dhe kullosore, përmes masave parandaluese, rehabilituese dhe praktikave të menaxhimit të qëndrueshëm;
- Të planifikohen masa, aktivitete dhe projekte konkrete për zbatimin e prioriteteve të identifikuara, duke përcaktuar afatet kohore, institucionet përgjegjëse dhe burimet e mundshme të financimit;
- Të krijohet mekanizëm i monitorimit dhe raportimit për zbatimin e planit, në bashkëpunim me drejtoritë komunale dhe institucionet përkatëse, përmes indikatorëve të matshëm të performancës.
- Të promovohet përdorimi i teknologjive digjitale dhe sistemeve GIS për evidentimin, monitorimin dhe menaxhimin e tokave rurale.
- Të forcohet bashkëpunimi ndërinstitucional me institucionet qendrore, Agjencinë Pyjore të Kosovës, Parkun Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna", MBPZHR-në dhe organizatat partnere për zbatimin e masave të planit.

IV. Metodologjia e shfrytëzuar në përgatitjen e planit

Për hartimin e Planit për Menaxhimin e Tokës Rurale 2026 – 2030 është përdorur një qasje e integruar, e bazuar në analizën e gjendjes ekzistuese, identifikimin e sfidave dhe prioriteteve kryesore, si dhe në konsultimet me strukturat relevante komunale.

Metodologjia e përdorur për hartimin e planit është bazuar në:

- Identifikimin e faktorëve dhe presioneve kryesore që ndikojnë në gjendjen dhe menaxhimin e tokave rurale në territorin e Komunës së Junikut;
- Analizën e të dhënave ekzistuese dhe dokumenteve relevante strategjike, planifikuese dhe sektoriale;
- Vlerësimin e gjendjes aktuale të tokës dhe ndikimit të aktiviteteve zhvillimore në cilësinë dhe përdorimin e saj;

- Identifikimin dhe prioritizimin e problemeve kryesore që kërkojnë ndërhyrje gjatë periudhës planifikuese;
- Përcaktimin e objektivave, masave dhe aktiviteteve për mbrojtjen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të tokës;
- Hartimin e planit të veprimit dhe përcaktimin e afateve kohore, institucioneve përgjegjëse dhe burimeve të mundshme të financimit;
- Propozimin e mekanizmave për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të planit përmes indikatorëve përkatës të performancës.

Procesi i hartimit të këtij dokumenti ka përfshirë bashkëpunimin ndërmjet drejtorive komunale dhe akterëve relevantë lokalë, me qëllim sigurimin e një qasjeje gjithëpërfshirëse në trajtimin e çështjeve që lidhen me menaxhimin dhe mbrojtjen e tokës rurale në Komunën e Junikut.

Për hartimin e planit janë organizuar tre takime kryesore:

Aktiviteti	Data
Takimi 1 – Analiza mbi modelin per hartimin e Planit	07.05.2026
Takimi 2 – Planifikimi i aktiviteteve, SWOT analiza.	03.07.2026
Vizitë në Institutin Bujqësor	08.07.2026
Takimi 3 - Implementimi, monitorimi dhe vlerësimi final i planit	Do të realizohet

Tabela nr 3 Aktivitetet e grupit punues

Para fillimit të procesit të hartimit të këtij plani janë shqyrtuar dokumentet ligjore, strategjike dhe planifikuese relevante në nivel qendror dhe lokal. Në këtë kuadër është analizuar legjislacioni që rregullon menaxhimin dhe mbrojtjen e tokës, si dhe dokumentet strategjike dhe planifikuese të Komunës së Junikut që lidhen me zhvillimin hapësinor, mjedisor dhe rural.

Gjithashtu, janë mbledhur dhe analizuar të dhëna dhe informata relevante nga burime të ndryshme institucionale, të cilat kanë shërbyer si bazë për vlerësimin e gjendjes aktuale, identifikimin e sfidave dhe prioriteteve, si dhe për planifikimin, monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të Planit për Menaxhimin e Tokës Rurale 2026 – 2030.

Gjatë hartimit të këtij plani janë marrë në konsideratë edhe orientimet e Programit për Bujqësinë Digjitale 2025-2028 të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural, me theks në përdorimin e sistemeve të informacionit gjeografik (GIS), monitorimin e parcelave bujqësore, digjitalizimin e të dhënave dhe përmirësimin e procesit të planifikimit, monitorimit dhe menaxhimit të tokave rurale. Këto orientime janë marrë parasysh si pjesë e qasjes bashkëkohore për menaxhimin e burimeve tokësore dhe forcimin e kapaciteteve institucionale në nivel lokal.
Po ashtu, gjatë hartimit të planit janë analizuar dokumentet strategjike komunale, dokumentet sektoriale dhe legjislacioni në fuqi, me qëllim sigurimin e harmonizimit të

plotë të këtij dokumenti me politikat kombëtare dhe lokale për zhvillimin rural, mbrojtjen e tokës dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore.

V. Profili i Komunës

Ky kapitull paraqet një pasqyrë të karakteristikave kryesore të Komunës së Junikut, duke përfshirë pozitën gjeografike, resurset natyrore, strukturën demografike, zhvillimin ekonomik, infrastrukturën dhe karakteristikat mjedisore. Këto elemente krijojnë bazën për vlerësimin e gjendjes aktuale të tokave rurale dhe për përcaktimin e masave për menaxhimin e tyre të qëndrueshëm.

5.1 Pozita gjeografike dhe organizimi administrative

Pozita gjeografike e Junikut është e veçantë, pasi ndodhet në rajonin jugperëndimor të vendit, afër kufirit me dy shtete: Shqipërinë dhe Malin e Zi, duke krijuar mundësi për zhvillim ndërkufitar dhe bashkëpunim me komunat fqinje dhe shtetin shqiptar.

Ajo ka një sipërfaqe prej rreth 77.77 km² dhe shtrihet në gjerësi gjeografike 42°22' dhe gjatësi gjeografike 20°26', duke përfshirë një territor malor dhe rural, i cili është i pasur me burime natyrore të rëndësishme për zhvillimin e bujqësisë, pylltarisë dhe turizmit malor.

Figura nr 1: Pozita gjeografike e komunës së Junikut në Hartën e Kosovës

Komuna e Junikut ka lidhje të drejtpërdrejta me komunat fqinje, të cilat janë të rëndësishme për zhvillimin e mëtejshëm të rajonit. Komunat fqinje janë Komuna e Deçanit dhe Komuna e Gjakovës.

Maja më e lartë në Republikën e Kosovës është Gjeravica, me 2,656 m lartësi mbidetare.

Gjithashtu, në Komunën e Junikut gjenden Lumi Erenik dhe Lumi i Qetë. Lumi Erenik buron në Bjeshkët e Junikut dhe kalon përmes fshatrave Gjocaj dhe Jasiq, pas së cilës vazhdon rrjedhën e tij dhe derdhet në Drinin e Bardhë.

5.2 Karakteristikat natyrore

Komuna e Junikut karakterizohet nga klimë kontinentale me disa tipare mesdhetare, e cila krijon kushte të favorshme për kultivimin e kulturave të ndryshme bujqësore. Sipas Planit Zhvillimor Komunal, mesatarja e temperaturës është 21°C në verë dhe -11°C në dimër, ndërsa sasia mesatare e reshjeve është afër 670 mm, prej të cilave rreth 330 mm bien gjatë sezonit të vegjetacionit (prill–shtator).

5.3 Tipet e tokave

Territori i Komunës së Junikut karakterizohet nga një larmi tipesh të tokës, të formuara si rezultat i relievit, përbërjes gjeologjike, kushteve klimatike dhe proceseve pedogjenetike. Kjo larmi krijon potencial të konsiderueshëm për zhvillimin e bujqësisë, blegtorisë, pylltarisë dhe aktiviteteve të tjera ekonomike. Sipas Planit Zhvillimor Komunal (2024–2032), nga sipërfaqja e përgjithshme e komunës rreth 4,439 ha (57.08%) janë tokë bujqësore, ndërsa mbi 3,029 ha (38.95%) janë pyje. Gjithashtu, livadhet dhe kullotat zënë rreth 2,000 ha, duke përfaqësuar një potencial të rëndësishëm për zhvillimin e blegtorisë dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të kullosave. Në zonat fushore dominojnë tokat më të thella dhe më pjellore, të përshtatshme për prodhim intensiv bujqësor, ndërsa në zonat kodrinore dhe malore mbizotërojnë toka më të cekëta, të përshtatshme kryesisht për pylltari dhe kullota. Bazuar në Hartën Pedologjike të Kosovës (Instituti "Jaroslav Černi", 1974), në territorin e Komunës së Junikut identifikohen këto tipe kryesore të tokës

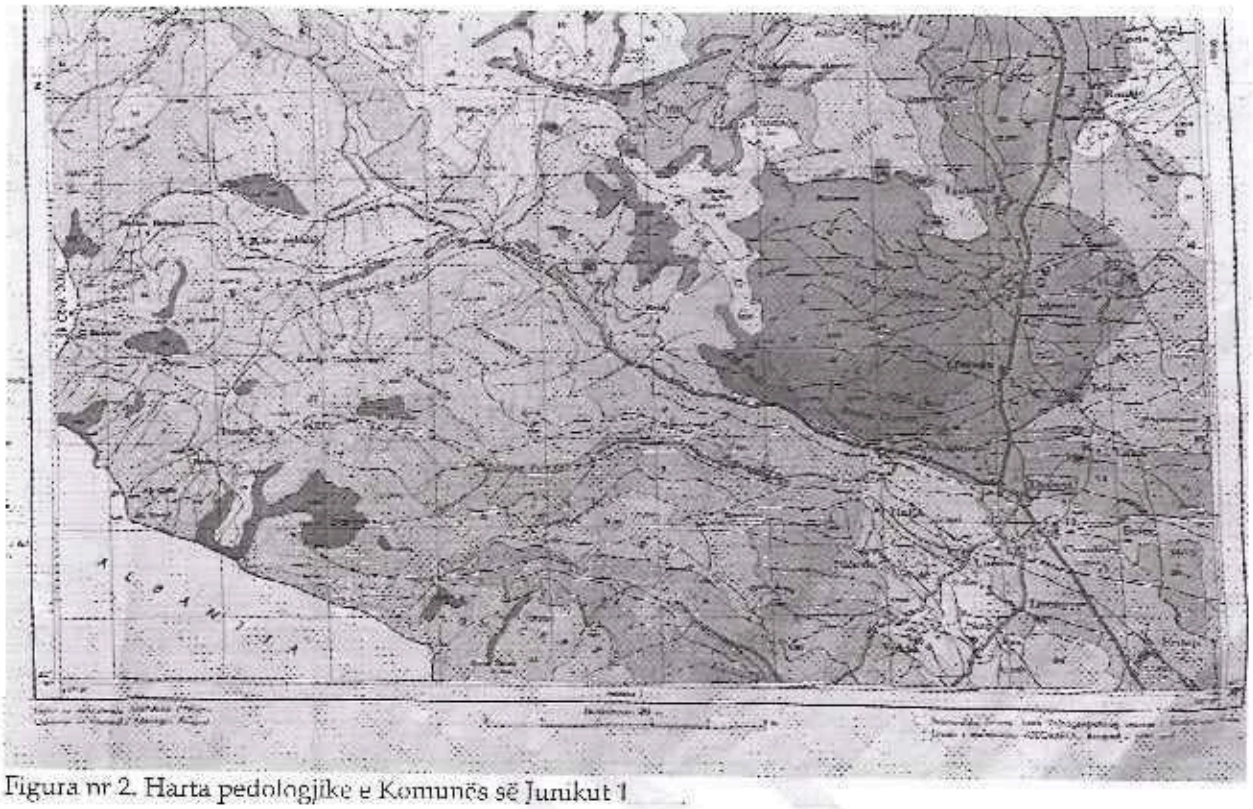

Figura nr 2. Harta pedologjike e Komunës së Junikut 1

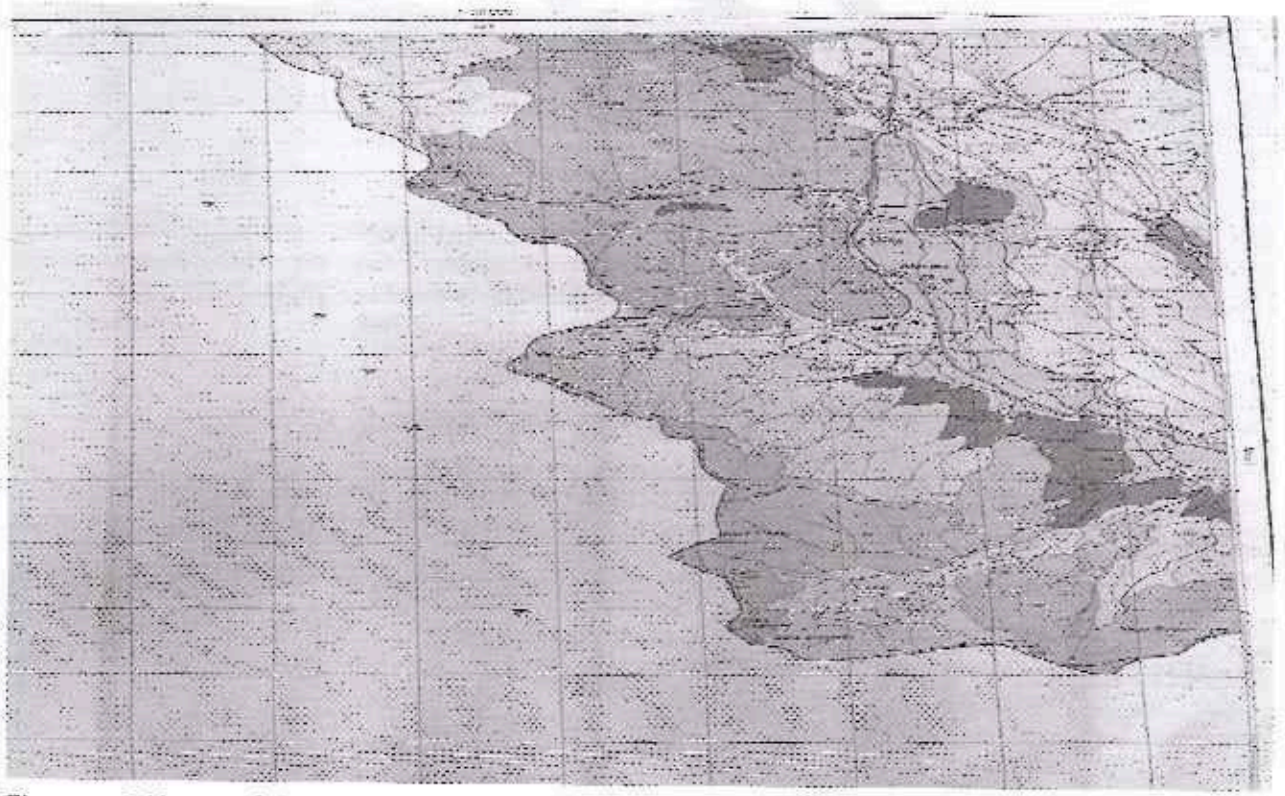

Figura nr 3. Harta pedologjike e Komunës së Junikut 2

Pavarësisht potencialit prodhues të një pjese të tokave bujqësore, ato përballen me procese të vazhdueshme degradimi, si erozioni, humbja graduale e pjellorisë, fragmentimi i parcelave, ndryshimi i destinimit të tokës bujqësore dhe praktikat jo adekuate të kultivimit. Zbatimi i masave meliorative, përmirësimi i sistemeve të ujitjes dhe kullimit, mbrojtja nga erozioni, si dhe promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore do të kontribuojnë në ruajtjen dhe rritjen e produktivitetit të tokës.

Klasifikimi i tokave bujqësore bazohet në karakteristikat fizike dhe kimike të tokës, relievin dhe kushtet klimatike. Në vlerësimin e bonitetit merren parasysh tipi i tokës, tekstura, thellësia efektive, kullimi, pjerrtësia e terrenit, lartësia mbidetare dhe reshjet mesatare vjetore. Metodologjia e klasifikimit është përcaktuar në Udhëzimin Administrativ Nr. 02/2012 për klasifikimin e përshtatshmërisë së tokës bujqësore.

Në bazë të analizës së tipologjisë dhe bonitetit të tokave, prioritetet e këtij Plani orientohen drejt mbrojtjes së tokës bujqësore, parandalimit të degradimit, përmirësimit të produktivitetit dhe promovimit të menaxhimit të qëndrueshëm të resurseve tokësore në Komunën e Junikut.

5.4 Kategorizimi i tokës

Sipas Planit Zhvillimor Komunal të Junikut (PZHK 2025-2033), në faqen 97, përkatësisht në Tabelën 18 - "Kategorizimi i tokës bujqësore të kulturës arë", jepen të dhëna për kategorizimin e tokës bujqësore sipas klasave I–VII.

Këto të dhëna i referohen vetëm tokës bujqësore të kulturës arë, me sipërfaqe totale prej 653 ha, dhe jo gjithë territorit të komunës.

Kategoria	Sipërfaqja (ha)
Kategoria I	32
Kategoria II	116
Kategoria III	181
Kategoria IV	40
Kategoria V	265
Kategoria VI	14
Kategoria VII	5
Gjithsej	**653**

Tabela nr 3 Kategorilë e tokës bujqësore

Kategorizimi i tokës shërben si bazë për planifikimin e përdorimit të tokës, orientimin e investimeve në bujqësi dhe mbrojtjen e tokave me potencial më të lartë prodhues.

5.5 Popullsia dhe vendbanimet

Zhvillimi demografik paraqet një element të rëndësishëm për planifikimin dhe zhvillimin e përgjithshëm të Komunës së Junikut, pasi ndikon drejtpërdrejt në organizimin e shërbimeve publike, planifikimin hapësinor dhe orientimin e politikave zhvillimore. Komuna e Junikut karakterizohet nga një strukturë demografike relativisht e vogël dhe homogjene, ku shumicën dërrmuese të popullsisë e përbëjnë shqiptarët.

Sipas regjistrimit të popullsisë të vitit 2024, Komuna e Junikut ka 3,943 banorë, prej të cilëve 1,968 janë meshkuj dhe 1,957 femra. Popullsia është e përqendruar kryesisht në vendbanimin e Junikut me 3,925 banorë, ndërsa në Gjocaj janë regjistruar 18 banorë, kurse Jasiqi nuk figuron me banorë rezidentë në regjistrimin e fundit. Në të njëjtën periudhë, në komunë janë regjistruar 895 ekonomi familjare.

Krahasuar me regjistrimin e vitit 2011, kur Komuna e Junikut kishte 6,084 banorë, të dhënat e vitit 2024 tregojnë një rënie të ndjeshme të numrit të popullsisë. Ky ndryshim lidhet me lëvizjen e popullsisë drejt qendrave urbane dhe jashtë vendit, fenomen që ka ndikuar në zvogëlimin e popullsisë rezidente dhe në dobësimin e aktivitetit në zonat rurale.

Struktura sipas grupmoshave tregon se popullsia e komunës ka një moshë mesatare prej 38.6 vjeç. Grupmoshat më të përfaqësuara janë ato të moshës aktive, veçanërisht grupet 45–49 vjeç (334 banorë), 15–19 vjeç (311 banorë), 20–24 vjeç (300 banorë) dhe 50–55 vjeç (302 banorë). Kjo strukturë tregon se komuna ende ka një bazë të konsiderueshme të popullsisë në moshë pune, por njëkohësisht përballet me sfida që lidhen me rënien e popullsisë dhe plakjen graduale demografike.

Sa i përket përbërjes etnike, Komuna e Junikut ka një strukturë pothuajse homogjene, ku 3,938 banorë janë shqiptarë, ndërsa vetëm një numër shumë i vogël i takon komuniteteve të tjera. Lidhe përbërja sipas besimit tregon dominim të popullsisë me përkatësi islame, me 3,842 banorë, ndërsa një numër i vogël i përket kategorive të tjera ose kanë zgjedhur të mos deklarohen.

Në aspektin arsimor, të dhënat tregojnë se në Komunën e Junikut 813 persona të grupmoshës 5–29 vjeç janë duke vijuar shkollimin, prej tyre në arsimin fillor, të mesëm dhe universitar. Kjo paraqet një tregues të rëndësishëm për strukturën e re të popullsisë dhe për nevojën e planifikimit të politikave zhvillimore në fushën e arsimit, punësimit dhe rinisë.

Sa i përket lëvizjes natyrore të popullsisë, gjatë vitit 2024 janë regjistruar lindje dhe vdekje, të cilat reflektojnë trendet aktuale demografike të komunës. Në përgjithësi, Komuna e Junikut paraqitet si një komunë e vogël me strukturë demografike të qëndrueshme, por me rënie të numrit të popullsisë krahasuar me periudhat e mëhershme, çka kërkon vëmendje në planifikimin e zhvillimit ekonomik, social dhe hapësinor të saj.

Rënia e numrit të popullsisë dhe migrimi nga zonat rurale paraqesin sfidë edhe për shfrytëzimin e tokës bujqësore dhe zhvillimin e aktiviteteve ekonomike në komunë.

5.6 Zhvillimi ekonomik

Ekonomia lokale e Junikut karakterizohet nga një numër i kufizuar i bizneseve aktive, ku dominon sektori i shërbimeve dhe tregtisë së vogël.

Aktivitetet prodhuese janë të pakta, megjithatë, Komuna e Junikut ka potencial për zhvillimin e industrisë së lehtë, përpunimit të produkteve bujqësore, turizmit rural dhe agroturizmit, të cilët mund të kontribuojnë në rritjen e punësimit dhe zhvillimin ekonomik lokal.

5.6.1 Bizneset

Sipas të dhënave nga Agjencia e Regjistrimit të Bizneseve të Kosovës në vitin 2026 kemi 115 biznese aktive në Komunë e Junikut, më poshtë gjeni numrin e bizneseve sipas sektorëve.

Figura nr 4. Numri i bizneseve në vitin 2026

5.6.2 *Zona industriale*

Zona industriale në Komunën e Junikut trajtohet në Planin Zhvillimor Komunal si një nga orientimet për zhvillimin ekonomik në zonën urbane. Krijimi dhe funksionalizimi i kësaj zone synon përqendrimin e aktiviteteve prodhuese, përpunuese dhe shërbyese në një hapësirë të përshtatshme, me qëllim të nxitjes së investimeve, krijimit të vendeve të reja të punës dhe forcimit të bazës ekonomike të komunës. Zhvillimi i zonës industriale lidhet ngushtë me përmirësimin e infrastrukturës mbështetëse dhe me krijimin e kushteve më të favorshme për zhvillimin e bizneseve lokale

5.6.3 *Sektori minerar*

Sipas Planit Zhvillimor Komunal të Junikut, sektori minerar trajtohet në kuadër të shfrytëzimit të tokës, ku në hartën e gjendjes ekzistuese evidentohet kategoria "Zonë-minierë dhe Gurore". Kjo tregon praninë e hapësirave me potencial ose përdorim për aktivitete nxjerrëse, të cilat duhet të menaxhohen në përputhje me kriteret mjedisore dhe planifikuese të Komunës.

5.7 Infrastruktura

Në vitet pas luftës, Komuna e Junikut ka bërë përpjekje të vazhdueshme për të përmirësuar infrastrukturën dhe për të forcuar bazën e saj ekonomike. Janë arritur përparime të dukshme në zhvillimin e rrjetit rrugor, si në zonat urbane ashtu edhe në ato rurale, duke lehtësuar qarkullimin dhe lidhjen ndërmjet vendbanimeve.

Gjithashtu, janë realizuar investime të rëndësishme në ndërtimin dhe zgjerimin e sistemeve të ujësjellësit dhe kanalizimit, duke përmirësuar ndjeshëm kushtet e jetesës për qytetarët. Në sektorin e arsimit, është punuar në zgjerimin e kapaciteteve shkollore dhe në pajisjen e tyre me inventar modern, duke krijuar kushte më të mira për nxënësit dhe stafin arsimor.

Vëmendje e veçantë i është kushtuar edhe përmirësimit të hapësirave publike dhe mjedisit, përfshirë rregullimin e parqeve, ndërtimin e fushave sportive, trotuareve dhe parkingjeve, si dhe zgjerimin e ndriçimit publik në të gjithë territorin e komunës. Këto investime kanë ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e cilësisë së jetesës dhe në krijimin e një ambienti më të përshtatshëm për qytetarët.

Një nga prioritetet kryesore mbetet krijimi i kushteve të favorshme për tërheqjen e investimeve dhe zhvillimin ekonomik të qëndrueshëm. Në këtë drejtim, bashkëpunimi ndërmjet nivelit lokal dhe institucioneve qendrore është thelbësor, duke synuar që investimet private dhe ato të huaja të jenë shtytës kryesorë të rritjes ekonomike.

Në kuadër të këtyre përpjekjeve, Komuna e Junikut synon të krijojë një mjedis më tërheqës për investitorët përmes zhvillimit të zonave ekonomike dhe përmirësimit të infrastrukturës mbështetëse. Këto iniciativa përfshijnë edhe përgatitjen e analizave dhe

studimeve të nevojshme, në përputhje me legjislacionin në fuqi, për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe efikas.

5.8 Transporti dhe infrastruktura rrugore

Transporti dhe komunikacioni paraqesin një komponent të rëndësishëm për zhvillimin ekonomik dhe social të Komunës së Junikut, pasi ndikojnë drejtpërdrejt në lëvizjen e qytetarëve, qasjen në shërbime dhe lidhjen e komunës me qendrat e tjera urbane. Komuna e Junikut karakterizohet kryesisht nga transporti rrugor, ndërsa qasja në territorin e saj realizohet përmes rrugëve regjionale dhe komunale që e lidhin me komunat përreth dhe me pikat kufitare.

Qasja në Junik sigurohet përmes disa akseve kryesore rrugore, përfshirë lidhjen me rrugën regjionale Pejë–Gjakovë në gjatësi prej 5.5 km, lidhjen me Gjakovën dhe Shqipërinë nëpër Ponoshec në gjatësi prej 2.3 km, si dhe lidhjet me Gjakovën nëpër Dobrosh, Nivokaz, Pacaj dhe Hereq. Po ashtu, komuna lidhet me Deçanin përmes rrugës regjionale nëpër Voksh dhe rrugës komunale nëpër Prelep dhe Drenoc. Sipas të dhënave komunale, të gjitha këto lidhje rrugore janë në gjendje të mirë dhe i shërbejnë nevojave aktuale të transportit.

Gjatësia e përgjithshme e rrugëve të asfaltuara në territorin e Komunës së Junikut është rreth 26.1 km, prej të cilave 7.5 km janë rrugë regjionale dhe 18.6 km rrugë komunale. Në raport me sipërfaqen e komunës prej 77.77 km², kjo paraqet rreth 0.34 km rrugë të asfaltuar për çdo km² të territorit komunal. Krahas rrjetit të asfaltuar, në komunë ekzistojnë edhe rreth 15 km rrugë fushore me sipërfaqe dheu ose zhavorri, të cilat shfrytëzohen kryesisht në mënyrë sezonale.

Rrjeti rrugor i komunës ka rëndësi të veçantë për lidhjen e vendbanimeve me qendrën komunale, për qasjen në tokat bujqësore, zonat rurale dhe hapësirat me potencial zhvillimor. Në veçanti, infrastruktura rrugore është me rëndësi për menaxhimin e tokave rurale, pasi mundëson qasje më të lehtë në sipërfaqet bujqësore, kullosat, zonat pyjore dhe parcelat prodhuese, duke ndikuar drejtpërdrejt në zhvillimin e aktiviteteve bujqësore dhe ekonomike në territorin e komunës. Përmirësimi i vazhdueshëm i infrastrukturës rrugore dhe mirëmbajtja e rrugëve ekzistuese mbeten të rëndësishme për zhvillimin ekonomik, bujqësor dhe turistik të Komunës së Junikut.

Rrugët fushore paraqesin pjesë të rëndësishme të infrastrukturës rurale dhe mirëmbajtja e tyre ndikon drejtpërdrejt në qasjen e fermerëve në parcelat bujqësore.

5.9 Shëndetësia dhe mirëqenia sociale

Kujdesi shëndetësor në Komunën e Junikut organizohet dhe ofrohet përmes sektorit publik dhe privat shëndetësor, ndërsa komuna ka përgjegjësi për ofrimin e kujdesit parësor shëndetësor publik dhe monitorimin e gjendjes shëndetësore të qytetarëve në territorin e saj.

Kujdesi parësor shëndetësor në Komunën e Junikut ofrohet përmes Qendrës Kryesore të Mjekësisë Familjare (QKMF), e cila paraqet institucionin kryesor shëndetësor në komunë dhe ofron shërbime bazë shëndetësore për qytetarët, në përputhje me konceptin e mjekësisë familjare dhe sistemin shëndetësor të Republikës së Kosovës. QKMF funksionon si pika e parë e kontaktit të pacientëve me sistemin shëndetësor dhe luan rol të rëndësishëm në ofrimin e shërbimeve gjithëpërfshirëse, cilësore dhe të bazuara në nevojat e popullatës.

Në Komunën e Junikut funksionon një objekt shëndetësor publik – Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare, gjendja e së cilës vlerësohet si shumë e mirë, si rezultat i investimeve dhe ndërhyrjeve të realizuara gjatë viteve të fundit në përmirësimin e infrastrukturës dhe pajisjen me aparaturë mjekësore moderne. Gjatë vitit 2025, në QKMF janë ofruar gjithsej 41,346 shërbime shëndetësore, çka reflekton rritje të kërkesës për shërbime, por edhe ngritje të kapaciteteve institucionale dhe përmirësim të cilësisë së shërbimeve të ofruara.

Në fushën e mirëqenies sociale, shërbimet sociale dhe asistenca sociale në Komunën e Junikut ofrohen përmes Qendrës për Punë Sociale (QPS). Në kuadër të saj funksionojnë shërbimet profesionale sociale dhe mekanizmat e mbështetjes për kategoritë në nevojë, në përputhje me legjislacionin në fuqi. QPS ofron mbështetje dhe mbrojtje sociale për individët dhe familjet në nevojë, për fëmijët pa përkujdesje prindërore, si dhe për kategori të tjera të ndjeshme sociale.

Sipas të dhënave për vitin 2025, nga skema e ndihmës sociale në Komunën e Junikut kanë përfituar gjithsej 1,505 anëtarë të familjeve, përkatësisht 469 familje, ndërsa mesatarja mujore ka qenë rreth 125 anëtarë dhe 39 familje. Shuma vjetore e mjeteve financiare të shpërndara për këtë skemë ka qenë 54,708.00 €.

Po ashtu, sipas të dhënave të siguruara nga institucionet përkatëse, në vitin 2026 në Komunën e Junikut janë evidentuar gjithsej 1,161 përfitues nga skema të ndryshme pensionale dhe sociale, përfshirë:

- 543 përfitues të pensioneve bazike të moshës;
- 422 përfitues të pensioneve për veteranët e luftës;
- 58 përfitues të pensioneve kontributpaguese të moshës;
- 100 përfitues të pensioneve për familjet e dëshmorëve dhe invalidët e luftës;
- 38 përfitues të pensioneve për personat me aftësi të kufizuara.

Gjatë vitit 2025, Qendra për Punë Sociale në Komunën e Junikut ka trajtuar gjithsej 278 raste, duke ofruar mbështetje sociale dhe shërbime profesionale në përputhje me kompetencat dhe përgjegjësitë e saj ligjore.

Në përgjithësi, sektori i shëndetësisë dhe mirëqenies sociale në Komunën e Junikut paraqet një komponent të rëndësishëm të zhvillimit social dhe të cilësisë së jetesës së qytetarëve. Përmirësimi i vazhdueshëm i infrastrukturës shëndetësore, rritja e qasjes në shërbime dhe forcimi i mekanizmave të mbrojtjes sociale mbeten ndër prioritetet kryesore të komunës edhe në periudhën e ardhshme.

5.10 Trashëgimia kulturore

Komuna e Junikut posedon vlera të rëndësishme të trashëgimisë kulturore dhe historike, të cilat përbëjnë pjesë të identitetit lokal dhe paraqesin potencial për zhvillimin e turizmit kulturor dhe rural. Kjo trashëgimi përfshin objekte me rëndësi historike, kulturore dhe fetare, si dhe elemente të trashëgimisë shpirtërore që janë ruajtur ndër breza.

Ruajtja, mbrojtja dhe promovimi i trashëgimisë kulturore kanë rëndësi të veçantë për zhvillimin e qëndrueshëm të komunës dhe për forcimin e identitetit lokal. Në territorin e komunës janë evidentuar objekte dhe lokalitete me vlera kulturore dhe historike, të cilat trajtohen dhe mbrohen në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe dokumentet përkatëse të trashëgimisë kulturore.

Të dhënat mbi objektet dhe lokalitetet e trashëgimisë kulturore në Komunën e Junikut janë paraqitur në tabelën përkatëse, bazuar në evidencat e institucioneve kompetente për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore.

Emri i objektit	Lokalitet	Kategoria e mbrojtjes
Lokalitet arkeologjik - Keshtjella e Junikut	Junik	Periudha Mesjetare

Peisazhet Kulturore		
Gjeravica	Junik	
Liqejt e Gjeravices	Junik	
Moronica (park me pisha)	Junik	
Kroni i Priftit	Junik	

Emri i objektit	Lokalitet	Kategoria e mbrojtjes
Kulla e Sadik Shehut	Junik	Shek. XIX
Kulla e Brahim Hoxhes	Junik	Shek. XVIII
Kulla e Jah Ymerit	Junik	Shek. XIX
Kulla e Tafe Hoxhes	Junik	Shek. XIX

Kulla e Ram Zyber Krasniqit	Junik	Shek. XIX
eqja e madhe ame e Tarikatit Alije - Halvetije ne Junik	Junik	Shek.XX
Tyrbja e "Dades Hate"	Junik	Shek. XIX
Xhamia e Qokut	Junik	1580
Kulla e Rruste Zeqirit	Junik	Shek. XIX
Tyrbja e Sheh Osman it	Junik	Shek. XIX
Kulla e Osmon Llollunit	Junik	Shek. XIX
Shkolla fillore "Edmon Hoxha"	Junik	Shek.XX
Kroni i Hoxhajve	Junik	
Kulla e Kukajve	Junik	Shek. XIX
Kulla e Nur Shales	Junik	Shek. XIX
Mulliri i Sallajve	Junik	Shek. XIX
Tyrbja e Derevish Hajdarit	Junik	Shek. XX
Tyrbja e Dervish Sadikut	Junik	Shek.XX
Kulla e Halit Hoxhes	Junik	Shek. XIX
Kulla e Sadik Rruces	Junik	Shek. XIX
Kulla e Zenel Hoxhes	Junik	Shek. XIX

Tabela nr 5 Lista e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme, MKRS 2025

5.11 Turizmi

Turizmi në Komunën e Junikut paraqet një sektor me potencial të rëndësishëm zhvillimor, i mbështetur kryesisht në pasuritë natyrore, peizazhin malor dhe trashëgiminë kulturore të komunës. Edhe pse ky sektor ende nuk është zhvilluar në nivelin e dëshiruar, Juniku posedon resurse të konsiderueshme për zhvillimin e turizmit malor, rural, kulturor, ekologjik dhe ndërkufitar.

Potenciali turistik i komunës mbështetet në pasuritë natyrore dhe kulturore, ku veçohen Bjeshkët e Junikut, Gryka e Junikut, Moronica, Gropa e Erenikut, Burimi i Lumit Erenik, Liqenet e Gjeravicës, Kanioni i Junikut, Livadhi i Madh, si dhe lokalitetet e trashëgimisë kulturore. Këto zona krijojnë kushte të favorshme për zhvillimin e ecjes malore, alpinizmit, kampimit, agroturizmit, sporteve malore, turizmit familjar, rekreativ dhe promovimit të produkteve tradicionale vendore.

Përveç vlerave natyrore dhe kulturore, zhvillimi i turizmit lidhet ngushtë edhe me zhvillimin e bujqësisë dhe ekonomisë rurale. Agroturizmi, promovimi i produkteve lokale, bletaria, pemëtaria dhe gastronomia tradicionale paraqesin potencial të rëndësishëm për krijimin e ofertës turistike dhe diversifikimin e të ardhurave të komunitetit lokal.

Megjithatë, zhvillimi i turizmit në komunë vazhdon të përballet me sfida të caktuara, sidomos me çështjet ligjore që lidhen me statusin e pazgjidhur të bujtinave apo stanove në zonat malore, kapacitetet ende të kufizuara të akomodimit, si dhe nevojën për investime të mëtejshme në infrastrukturën turistike dhe shërbimet mbështetëse. Aktualisht, në Komunën e Junikut funksionojnë vetëm dy biznese që ofrojnë shërbime akomodimi për turistët.

Duke pasur parasysh potencialin natyror dhe kulturor që posedon, turizmi mbetet një ndër sektorët me mundësi të mëdha për zhvillim ekonomik lokal, krijimin e vendeve të reja të punës dhe promovimin e Junikut si destinacion turistik në nivel lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar. Zhvillimi i turizmit rural dhe malor lidhet ngushtë me menaxhimin e qëndrueshëm të tokave, kullosave, pyjeve dhe hapësirave natyrore, të cilat përbëjnë bazën kryesore të ofertës turistike të komunës.

Menaxhimi i qëndrueshëm i tokës, mbrojtja e peizazhit natyror dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore përbëjnë parakushtet kryesore për zhvillimin afatgjatë të turizmit në Komunën e Junikut, duke mundësuar shfrytëzimin racional të burimeve natyrore dhe rritjen e atraktivitetit të saj si destinacion turistik

VI. Indikatorët mjedisorë

Sipas Planit Zhvillimor Komunal (PZHK), ndotja e mjedisit në Komunën e Junikut lidhet kryesisht me qarkullimin e automjeteve, emetimin e pluhurit, menaxhimin jo të plotë të mbeturinave dhe shkarkimin e ujërave të zeza në mjedis dhe në rrjedhat ujore. Këta faktorë ndikojnë drejtpërdrejt në cilësinë e tokës, ujit dhe ajrit, duke krijuar presion mbi burimet natyrore dhe zhvillimin e qëndrueshëm të komunës.

PZHK e identifikon si prioritet zvogëlimin e ndotjes së lumenjve dhe tokës nga mbeturinat, përmirësimin e sistemit të kanalizimit dhe trajtimit të ujërave të zeza, si dhe forcimin e masave për mbrojtjen e mjedisit dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore.

Një ndër sfidat kryesore mbetet degradimi i tokës dhe rreziku nga erozioni, veçanërisht në zonat me pjerrësi të theksuar, në sipërfaqet pyjore të dëmtuara dhe përgjatë shtretërve të lumenjve. Sipas PZHK-së, Lumi Erenik paraqet rrezik të vazhdueshëm për vërshime gjatë periudhave me reshje intensive dhe shkrirje të borës. Ndërhyrjet e pakontrolluara në shtretërit e lumenjve, përfshirë nxjerrjen e materialeve inerte, ndikojnë në ndryshimin e rrjedhës natyrore të ujërave dhe rrisin rrezikun nga erozioni dhe përmbytjet. Mbrojtja e tokës rurale është e lidhur ngushtë me mbrojtjen e ujërave, pyjeve dhe biodiversitetit, prandaj masat mjedisore duhet të zbatohen në mënyrë të integruar.

6.1 Ndikimi i ndryshimeve klimatike

Ndryshimet klimatike paraqesin një sfidë gjithnjë e më të madhe për menaxhimin e qëndrueshëm të tokave rurale në Komunën e Junikut. Rritja e temperaturave, periudhat më të gjata të thatësirës dhe reshjet intensive ndikojnë në uljen e lagështisë së tokës, shtimin e proceseve erozive dhe rritjen e rrezikut për degradimin e sipërfaqeve bujqësore.

Këto ndryshime ndikojnë gjithashtu në produktivitetin bujqësor, rrisin nevojën për sisteme më efikase të ujitjes dhe kërkojnë zbatimin e praktikave të qëndrueshme për ruajtjen e pjellorisë së tokës. Për këtë arsye, planifikimi dhe zbatimi i masave parandaluese dhe përshtatëse janë të domosdoshme për ruajtjen e potencialit prodhues të tokës dhe për rritjen e qëndrueshmërisë së sektorit bujqësor ndaj ndryshimeve klimatike.

Njëkohësisht, mbrojtja e pyjeve nga prerjet ilegale, ruajtja e livadheve dhe kullotave, mbrojtja e tokës bujqësore nga ndryshimi i destinimit, si dhe ruajtja e peizazhit natyror dhe biodiversitetit përbëjnë prioritete të rëndësishme për zhvillimin e qëndrueshëm të Komunës së Junikut. Në këtë drejtim, menaxhimi i qëndrueshëm i tokës, pyjeve dhe burimeve ujore duhet të shoqërohet me monitorim të vazhdueshëm të gjendjes së mjedisit dhe koordinim ndërmjet institucioneve përgjegjëse, me qëllim identifikimin në kohë të problemeve dhe ndërmarrjen e masave parandaluese.

Rreziku	Ndikimi	Prioriteti
Erozioni	i lartë	i lartë
Vërshimet	mesatar	i lartë
Ndërrimi i destinimit të tokës	i lartë	i lartë
Prerjet ilegale	i lartë	i lartë
Zjarret	mesatar	i lartë
Ndotja e lumenjve	i lartë	i lartë
Ujërat e zeza	i lartë	i lartë

Tabela nr 6 Analiza e rreziqeve

Masat për adaptim ndaj ndryshimeve klimatike

Masa	Qëllimi
Zgjerimi i sipërfaqeve nën ujitje	Zvogëlimi i ndikimit të thatësirave
Ripyllëzimi	Mbrojtja nga erozioni
Rehabilitimi i shtretërve të lumenjve	Zvogëlimi i rrezikut nga vërshimet
Mbrojtja e tokës bujqësore	Ruajtja e pjellorisë se tokes
Sistemet pikë-pikë	Kursimi i ujit

Tabela nr 7 Analiza e masave per adaptim ndaj ndryshimeve klimatike

6.2 Ujësjellësi dhe kanalizimi

Furnizimi me ujë në Komunën e Junikut mbështetet në burime të pastra ujore dhe në rrjetin ekzistues të ujësjellësit, i cili vlerësohet të jetë në gjendje mesatarisht të mirë. Sipas të dhënave komunale, rreth 97% e banorëve furnizohen me ujë të pijshëm përmes sistemit të ujësjellësit. Rrjeti përfshin rreth 15 km gypa në gjendje të mirë dhe afërsisht 1.4 km në gjendje më të dobët, çka tregon nevojën për investime të mëtejshme në rehabilitimin dhe modernizimin e disa segmenteve të tij.

Në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj, furnizimi me ujë nuk realizohet përmes një sistemi të organizuar të ujësjellësit, por sigurohet nga burime natyrore me rrjedhje të lirë. Për këtë arsye, zgjerimi dhe modernizimi i infrastrukturës së ujësjellësit mbetet një ndër objektivat kryesore për të garantuar furnizim të sigurt dhe cilësor për të gjithë banorët e komunës.

Sa i përket kanalizimit, rrjeti i ujërave të zeza mbulon pjesën më të madhe të territorit të banuar dhe vlerësohet të jetë në gjendje relativisht të mirë. Megjithatë, në disa lagje të Junikut, si dhe në vendbanimet Gjocaj dhe Jasiq, rrjeti i kanalizimit ende mungon, prandaj ujërat e zeza shkarkohen drejtpërdrejt në mjedis. Kjo paraqet sfidë të rëndësishme për mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin publik.

Në këtë drejtim, mbetet prioritet zgjerimi i rrjetit të kanalizimit, përmirësimi i menaxhimit të ujërave të zeza dhe realizimi i investimeve në infrastrukturë, me qëllim mbrojtjen e burimeve ujore, ruajtjen e cilësisë së mjedisit dhe përmirësimin e kushteve të jetesës në të gjithë territorin e Komunës së Junikut.

VII. Profili i Bujqësisë

Bujqësia dhe zhvillimi rural përbëjnë një nga sektorët me rëndësi të veçantë për zhvillimin ekonomik të Komunës së Junikut, duke u mbështetur në resurset tokësore, kushtet natyrore të favorshme dhe traditën e gjatë të prodhimit bujqësor.

7.1 Të dhënat për bujqësinë

Bujqësia dhe zhvillimi rural përbëjnë një nga sektorët me rëndësi të veçantë për zhvillimin ekonomik të Komunës së Junikut, duke u mbështetur në resurset tokësore, kushtet natyrore të favorshme dhe traditën e gjatë të prodhimit bujqësor. Nga sipërfaqja e përgjithshme prej 7,776.9931 ha, rreth 4,439 ha ose 57.08% përbëjnë tokë bujqësore, çka e bën këtë sektor një nga bazat kryesore të zhvillimit rural në komunë.

Brenda sipërfaqes bujqësore, livadhet dhe kullotat zënë rreth 2,000 ha, përkatësisht 45.05% të tokës bujqësore, ndërsa pyjet shtrihen në mbi 3,029 ha ose 38.95% të territorit

të komunës. Kjo strukturë e përdorimit të tokës krijon kushte të favorshme jo vetëm për prodhimtarinë bimore, por edhe për zhvillimin e blegtorisë, bletarisë dhe aktiviteteve të tjera të lidhura me ekonominë rurale.

Sipas Planit Zhvillimor Komunal të Komunës së Junikut 2025–2033, zhvillimi i sektorit bujqësor mbështetet në mbrojtjen e tokës bujqësore, rritjen e prodhimtarisë, fuqizimin e fermerëve dhe zhvillimin e agroindustrisë. Prioritet i veçantë i kushtohet kultivimit të drithërave, pemëtarisë, perimtarisë, bletarisë dhe bimëve mjekësore, si dhe krijimit të kushteve për përpunimin dhe plasimin e produkteve vendore me vlerë të shtuar.

Ndër kulturat më të zhvilluara bujqësore në Komunën e Junikut janë gruri, misri, fasulja dhe thekra, ndërsa në sektorin e perimtarisë kultivohen kryesisht specat, domatet, lakrat dhe qepët. Në fushën e pemëtarisë kultivohen në masë mesatare molla, dardha, vishnja, boronica, mjedra dhe dredhëza, ndërsa vitet e fundit vërehet një tendencë e zgjerimit të sipërfaqeve me pemishte, e lidhur edhe me rritjen e kapaciteteve të ujitjes.

Përveç pemëve tradicionale, Komuna e Junikut ka potencial të konsiderueshëm edhe për kultivimin dhe grumbullimin e frutave pyjore, veçanërisht boronicës dhe gështenjës, si dhe të bimëve mjekësore dhe aromatike, të cilat paraqesin mundësi të rëndësishme për diversifikimin e ekonomisë rurale dhe rritjen e të ardhurave të fermerëve.

Të dhënat për vitin 2025 tregojnë se në komunë janë aktivë 18 fermerë në sektorin e bletarisë, me gjithsej 802 koshere me bletë. Po ashtu, 18 fermerë merren me blegtori, me mbi 150 krerë lopë qumështore, ndërsa 4 fermerë merren me mbarështimin e deleve, me rreth 900 krerë gjithsej. Këto të dhëna dëshmojnë se krahas prodhimtarisë bimore, blegtoria dhe bletaria përbëjnë segmente të rëndësishme të ekonomisë bujqësore lokale.

Në prodhimtarinë e kulturave lavërtare, gjatë vitit 2025 janë evidentuar 32 fermerë që merren me kultivimin e grurit, me sipërfaqe prej 82.16 ha, si dhe 37 fermerë që merren me kultivimin e misrit, me sipërfaqe prej 100.36 ha. Këto të dhëna pasqyrojnë praninë aktive të prodhimit bujqësor në komunë dhe rëndësinë që vazhdojnë të kenë kulturat bazë në strukturën prodhuese të fermave.

Sa i përket ujitjes, në Komunën e Junikut aktualisht janë 960 ha tokë punuese nën sistemin e ujitjes, çka paraqet një kapacitet të rëndësishëm për rritjen e produktivitetit bujqësor dhe zgjerimin e kulturave me vlerë më të lartë ekonomike, sidomos në pemëtari dhe perimtari. Përmirësimi dhe zgjerimi i mëtejshëm i infrastrukturës së ujitjes mbetet një ndër prioritetet kryesore për zhvillimin e qëndrueshëm të sektorit.

Praktikat e qëndrueshme bujqësore përfshijnë:

- rotacionin e kulturave;
- plehërimin organik;
- mbrojtjen e tokës;
- ujitjen pikë-pikë;
- analizat agro-kimike;

- reduktimin e pesticideve.

Zhvillimi i bujqësisë moderne kërkon përdorimin e teknologjive digjitale për menaxhimin e fermave dhe tokës bujqësore. Sistemet GIS, identifikimi digjital i parcelave, monitorimi i kulturave bujqësore dhe aplikacionet për menaxhimin e ujitjes mund të kontribuojnë në përdorimin më efikas të tokës, rritjen e produktivitetit dhe përmirësimin e planifikimit komunal. Në periudhën e zbatimit të këtij plani synohet promovimi gradual i këtyre teknologjive në bashkëpunim me MBPZHR-në dhe partnerët zhvillimorë.

7.2 Gjendja e tokës

Gjendja e tokës në Komunën e Junikut vlerësohet si përgjithësisht e favorshme për zhvillimin e bujqësisë, falë kushteve natyrore, klimës dhe përbërjes së saj pedologjike. Sipas të dhënave të PZHK-së dhe Strategjisë për Zhvillim Ekonomik Lokal 2026 – 2033, komuna disponon rreth 4,439 ha tokë bujqësore, që përfaqëson rreth 57.08% të sipërfaqes së përgjithshme. Krahas potencialit prodhues, toka përballet me sfida si fragmentimi i parcelave, erozioni, ndryshimi i destinimit të tokës bujqësore dhe nevoja për zgjerimin e sistemeve të ujitjes. Për këtë arsye, ruajtja e cilësisë së tokës dhe menaxhimi i qëndrueshëm i saj paraqesin prioritet për zhvillimin rural të komunës. Monitorimi i vazhdueshëm i gjendjes së tokës dhe zbatimi i masave parandaluese mbeten elemente kyçe për ruajtjen e potencialit prodhues.

7.2.1 *Boniteti*

Sa i përket bonitetit të tokës bujqësore, toka e kulturës arë në komunë, me sipërfaqe totale prej 653 ha, është e klasifikuar në shtatë kategori. Sipas këtij klasifikimi, 22 ha i takojnë kategorisë I, 116 ha kategorisë II, 181 ha kategorisë III, 40 ha kategorisë IV, 265 ha kategorisë V, 14 ha kategorisë VI dhe 5 ha kategorisë VII. Kjo strukturë tregon se një pjesë e rëndësishme e tokës arë ka potencial të mirë prodhues, por kërkon menaxhim të kujdesshëm dhe masa të vazhdueshme mbrojtëse për ruajtjen e pjellorisë dhe parandalimin e degradimit.

Në aspektin ekonomik, sektori i bujqësisë ka peshë edhe në strukturën e bizneseve lokale. Nga 115 biznese aktive në Komunën e Junikut gjatë vitit 2026, gjithsej 15 biznese ushtrojnë aktivitet në fushën e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit. Kjo tregon se, krahas rolit tradicional të bujqësisë në jetën rurale, ky sektor paraqet edhe potencial për zhvillim të mëtejshëm ekonomik dhe rritje të vlerës së shtuar në nivel lokal.

Në përgjithësi, profili bujqësor i Komunës së Junikut karakterizohet nga një bazë e gjerë tokësore, prani e prodhimtarisë bimore dhe blegtorale, si dhe nga potencial për zgjerimin e pemëtarisë, bletarisë dhe sistemeve të ujitjes. Për këtë arsye, menaxhimi i qëndrueshëm

i tokës bujqësore, mbrojtja e saj nga degradimi, rritja e investimeve në ujitje dhe mbështetja e fermerëve mbeten elemente kyçe për zhvillimin rural dhe për fuqizimin e sektorit bujqësor në Komunën e Junikut.

7.2.2 Sipërfaqet nën ujitje

Ujitja e kulturave bujqësore paraqet një faktor me rëndësi të veçantë për rritjen e prodhimtarisë bujqësore, përmirësimin e rendimenteve dhe krijimin e kushteve për zhvillimin e kulturave me vlerë më të lartë ekonomike, sidomos në pemëtari dhe perimtari. Në kushtet e ndryshimeve klimatike, periudhave të thata dhe nevojës për prodhim më të qëndrueshëm, sistemi i ujitjes mbetet një ndër elementet kyçe për zhvillimin e sektorit bujqësor në Komunën e Junikut.

Sipas të dhënave të Strategjisë Komunale për Zhvillim Ekonomik Lokal 2026 – 2033, në Komunën e Junikut aktualisht janë 960 ha tokë punuese nën sistemin e ujitjes. Kjo sipërfaqe paraqet një potencial të rëndësishëm për rritjen e produktivitetit bujqësor dhe për zgjerimin e prodhimit në sektorët ku ujitja ka ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë dhe sasinë e prodhimit.

Zgjerimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të ujitjes mbetet një nevojë e rëndësishme për zhvillimin e mëtejshëm të bujqësisë në komunë, veçanërisht për rritjen e sipërfaqeve me pemishte, perime dhe kultura të tjera intensive. Në këtë drejtim, investimet në infrastrukturën ujitëse, menaxhimin racional të burimeve ujore dhe përfshirjen e sa më shumë sipërfaqeve prodhuese në sistemet e ujitjes janë të rëndësishme për shfrytëzimin më efikas të tokës bujqësore dhe për rritjen e të ardhurave të fermerëve.

7.2.3 Plehrat

Në Komunën e Junikut, në prodhimtarinë bujqësore përdoren si plehrat organike, ashtu edhe plehrat minerale, varësisht nga lloji i kulturës, gjendja e tokës dhe nevojat e fermerëve. Nga plehrat organike përdoret kryesisht plehu i stallës, i cili vazhdon të ketë rëndësi të veçantë në ruajtjen e pjellorisë së tokës dhe përmirësimin e strukturës së saj.

Përveç plehërimit organik, fermerët përdorin edhe plehra minerale, sidomos për plehërimin themelor dhe për riplehërim gjatë ciklit të prodhimit. Përdorimi i plehrave minerale bëhet në varësi të kulturave bujqësore dhe praktikave të kultivimit, ndërsa aplikimi i tyre duhet të bazohet në nevojat reale të tokës dhe të kulturave, me qëllim të ruajtjes së pjellorisë, shmangies së degradimit të tokës dhe mbrojtjes së mjedisit.

Në këtë drejtim, promovimi i praktikave të qëndrueshme të plehërimit, kombinimi i plehrave organike me ato minerale dhe orientimi i fermerëve drejt përdorimit racional të inputeve bujqësore mbeten të rëndësishme për zhvillimin e bujqësisë dhe për menaxhimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore në Komunën e Junikut.

Aplikimi i plehrave duhet të bazohet në analizat agro-kimike të tokës dhe në rekomandimet profesionale, me qëllim ruajtjen e pjellorisë së saj, uljen e ndotjes dhe përdorimin racional të inputeve bujqësore.

VIII. Pylltaria

Pylltaria paraqet një nga sektorët me rëndësi të veçantë për zhvillimin e qëndrueshëm të Komunës së Junikut. Përveç rolit në sigurimin e burimeve natyrore, pyjet kanë funksion të rëndësishëm në mbrojtjen e tokës, ruajtjen e burimeve ujore, përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe ruajtjen e biodiversitetit. Ato kontribuojnë gjithashtu në zhvillimin e ekonomisë rurale përmes blegtorisë, bletarisë, turizmit malor dhe aktiviteteve rekreative.

8.1 Gjendja e pyjeve

Pylltaria përbën një nga burimet më të rëndësishme natyrore të Komunës së Junikut dhe luan rol të rëndësishëm në mbrojtjen e mjedisit, zhvillimin rural dhe ruajtjen e biodiversitetit. Sipas Strategjisë Komunale për Zhvillim Ekonomik Lokal 2026 – 2033, pyjet shtrihen në një sipërfaqe prej mbi 3,029 ha, që përfaqëson rreth 38.95% të sipërfaqes së përgjithshme të komunës.

Bazuar në Planin Zhvillimor Komunal (PZHK), sipërfaqet pyjore janë të përqendruara kryesisht në pjesët kodrinore dhe malore të komunës, ku, përveç funksionit ekonomik, ato kanë rëndësi të madhe për mbrojtjen e tokës nga erozioni, ruajtjen e burimeve ujore, stabilizimin e terrenit dhe mbrojtjen e biodiversitetit. Pyjet ndikojnë gjithashtu në përmirësimin e cilësisë së ajrit, ruajtjen e peizazhit natyror dhe krijimin e kushteve të favorshme për zhvillimin e turizmit malor, blegtorisë dhe bletarisë.

Menaxhimi i qëndrueshëm i fondit pyjor, në përputhje me Ligjin Nr. 08/L-137 për Pyjet, mbetet një nga prioritetet kryesore të komunës, me synim ruajtjen dhe përmirësimin e gjendjes së pyjeve për brezat e ardhshëm.

Përveç funksioneve mbrojtëse dhe ekologjike, pyjet paraqesin potencial edhe për zhvillimin e industrisë së drurit, grumbullimin e produkteve pyjore jo drusore dhe zhvillimin e bletarisë. Llulumtimi i këtij potenciali dhe menaxhimi i qëndrueshëm i resurseve pyjore mbeten objektiva afatgjata për zhvillimin ekonomik të komunës.

Aktualisht nuk ekziston një studim i plotë mbi gjendjen fitosanitare të pyjeve në Komunën e Junikut. Duke pasur parasysh rëndësinë e fondit pyjor dhe praninë e Parkut të Pishave dhe Moronicës, nevojitet evidentimi i sëmundjeve dhe dëmtuesve që mund të ndikojnë në shëndetin e pyjeve. Për këtë arsye, plani parasheh realizimin e një studimi fitosanitar dhe monitorimin periodik të gjendjes së pyjeve.

8.2 Problemet kryesore

Pavarësisht potencialit të konsiderueshëm pyjor, pyjet e Komunës së Junikut përballen me një sërë sfidash që ndikojnë në gjendjen dhe funksionet e tyre ekologjike dhe ekonomike. Problemet kryesore janë:

- prerjet ilegale dhe shfrytëzimi i pakontrolluar i masës drusore;
- rreziku nga zjarret pyjore, veçanërisht gjatë periudhave të thata;
- degradimi i pyjeve dhe shtimi i proceseve erozive në zona të caktuara;
- dëmtimi i habitateve natyrore dhe humbja e biodiversitetit;
- ndikimi i ndryshimeve klimatike në shëndetin dhe ripërtëritjen e pyjeve.

8.3 Masat për mbrojtje

Për të siguruar menaxhim të qëndrueshëm të fondit pyjor dhe ruajtjen e funksioneve të tij ekologjike, parashihen këto masa:

- ripyllëzimi dhe rehabilitimi i sipërfaqeve të degraduara;
- monitorimi i vazhdueshëm i gjendjes së pyjeve dhe parandalimi i prerjeve ilegale;
- forcimi i masave për parandalimin dhe luftimin e zjarreve pyjore;
- mbrojtja e habitateve natyrore dhe ruajtja e biodiversitetit;
- promovimi i shfrytëzimit të qëndrueshëm të burimeve pyjore;
- edukimi dhe ndërgjegjësimi i qytetarëve për rëndësinë e pyjeve;
- bashkëpunimi me Agjencinë Pyjore të Kosovës, Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural (MBPZHR), Parkun Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna", organizatat vendore dhe partnerët ndërkombëtarë për zbatimin e projekteve në fushën e pylltarisë dhe mbrojtjes së mjedisit.

8.4 Menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve

Një pjesë e territorit të Komunës së Junikut shtrihet brenda Parkut Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna", i cili paraqet zonë me vlera të larta natyrore, peizazhore dhe të biodiversitetit. Menaxhimi i tokave rurale në këto zona duhet të realizohet në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e natyrës dhe Planin Hapësinor të Parkut Kombëtar, duke harmonizuar mbrojtjen e ekosistemeve me zhvillimin e qëndrueshëm të turizmit, blegtorisë tradicionale dhe aktiviteteve rurale.

Menaxhimi i fondeve pyjore duhet të realizohet sipas parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm, duke siguruar shfrytëzim racional të resurseve pyjore, ruajtjen e

biodiversitetit, mbrojtjen nga prerjet ilegale dhe zjarret, rehabilitimin e sipërfaqeve të dëmtuara dhe monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes së pyjeve.

Bashkëpunimi me Agjencinë Pyjore të Kosovës dhe administratën e Parkut Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna" është i domosdoshëm për realizimin e këtyre objektivave.

IX. Analiza SWOT

Analiza SWOT paraqet një instrument të rëndësishëm për identifikimin e përparësive, dobësive, mundësive dhe rreziqeve që lidhen me menaxhimin e tokave rurale në Komunën e Junikut. Kjo analizë ndihmon në vlerësimin e gjendjes aktuale të resurseve tokësore, të kapaciteteve zhvillimore të komunës dhe të faktorëve të jashtëm që ndikojnë në shfrytëzimin, mbrojtjen dhe zhvillimin e qëndrueshëm të tokës rurale.

Përparësitë	Dobësitë
- Sipërfaqe e konsiderueshme e tokës bujqësore (rreth 4,439 ha) dhe prani e livadheve, kullotave dhe pyjeve me potencial zhvillimor. - Kushte të favorshme natyrore dhe agroklimatike për zhvillimin e bujqësisë, blegtorisë, pemëtarisë dhe bletarisë. - Traditë në prodhimin bujqësor dhe në shfrytëzimin e tokave rurale. - Prani e sipërfaqeve të mëdha me livadhe dhe kullosa, të favorshme për zhvillimin e blegtorisë. - Potencial i konsiderueshëm për pemëtari, perimtari, bletari dhe kultivim të bimëve mjekësore. - Sipërfaqe pyjore dhe peizazh natyror që mbështesin ekonominë rurale, turizmin dhe mbrojtjen e tokës nga erozioni. - Ekzistenca e sipërfaqeve nën ujitje dhe mundësia për zgjerimin e mëtejshëm të kapaciteteve ujitëse. - Pozitë e favorshme gjeografike dhe lidhje me tregjet rajonale për plasimin e produkteve bujqësore.	- Fragmentimi i parcelave bujqësore dhe shfrytëzimi jo gjithmonë racional i tokës. - Mungesë ose pamjaftueshmëri e infrastrukturës ujitëse në disa zona bujqësore. - Kapacitete të kufizuara për përpunim, grumbullim dhe standardizim të produkteve bujqësore. - Përdorim jo i mjaftueshëm i teknikave bashkëkohore në prodhimtari dhe menaxhim të tokës. - Mungesë e investimeve të mjaftueshme në kullim, mbrojtje të tokës dhe përmirësim të infrastrukturës rurale. - Degradim i pjesshëm i tokës si pasojë e erozionit, ndërhyrjeve të pakontrolluara dhe ndryshimit të përdorimit të tokës. - Migrimi i popullsisë nga zonat rurale dhe mungesa e interesimit të të rinjve për bujqësi. - Mungesë e organizimit më të fuqishëm të fermerëve në kooperativa ose forma të tjera bashkëpunimi. - Mungesa e sistemit të vazhdueshëm të monitorimit të gjendjes së tokës. - Mungesa e analizave agro-kimike të tokës.

Rreziqet	Mundësitë
- Humbja graduale e tokës bujqësore si pasojë e ndërtimeve, fragmentimit dhe ndryshimit të destinimit. - Ndryshimet klimatike, thatësirat, reshjet intensive dhe rritja e rrezikut nga erozioni dhe vërshimet. - Luhatjet e çmimeve në treg, kostot e larta të inputeve bujqësore dhe pasiguria e tregut. - Plakja e popullsisë rurale dhe zvogëlimi i fuqisë punëtore në bujqësi. - Ndotja e tokës dhe ujërave nga menaxhimi jo i duhur i mbeturinave dhe ujërave të zeza. - Degradimi i pyjeve, prerjet e pakontrolluara dhe humbja e funksioneve mbrojtëse të tyre. - Emigrimi i vazhdueshëm i të rinjve dhe mungesa e trashëgimisë aktive në fermat familjare. - Konkurrenca nga produktet e importuara dhe vështirësitë për standardizim dhe certifikim të prodhimit. - Përhapja e sëmundjeve dhe dëmtuesve në pyje.	- Mbështetja nga programet e Ministrisë së Bujqësisë, subvencionet dhe grantet për fermerë. - Fondet e donatorëve dhe programet e BE-së për zhvillim rural, ujitje, pemëtari, blegtori dhe agroturizëm. - Zgjerimi i sipërfaqeve me pemishte, perime dhe kultura me vlerë më të lartë ekonomike. - Zhvillimi i agroturizmit dhe turizmit rural në lidhje me bjeshkët, kullosat, bujtinat dhe produktet lokale. - Përmirësimi i sistemeve të ujitjes dhe shfrytëzimi më efikas i tokës bujqësore. - Rritja e interesimit për produkte vendore, organike dhe produkte me origjinë lokale. - Mundësia e organizimit të fermerëve në shoqata, kooperativa dhe zinxhirë lokalë të vlerës. - Zhvillimi i përpunimit lokal të produkteve bujqësore dhe rritja e vlerës së shtuar. - Digjitalizimi i evidencës së tokave bujqësore dhe përdorimi i GIS për planifikim dhe monitorim. - Bashkëpunimi me universitetet dhe institucionet kërkimore.

Analiza SWOT tregon se Komuna e Junikut posedon potencial të konsiderueshëm në tokën bujqësore, pylltari dhe turizëm rural, megjithatë sfidat kryesore mbeten fragmentimi i pronave, degradimi i tokës, mungesa e sistemeve të ujitjes dhe migrimi i popullsisë rurale. Për këtë arsye, prioritetet e planit janë orientuar drejt mbrojtjes së tokës, përmirësimit të infrastrukturës rurale dhe menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve natyrore.

X. Të gjeturat dhe prioritetet për menaxhimin e tokave rurale

Bazuar në analizën e gjendjes në terren, diskutimet me grupin punues dhe shqyrtimin e sfidave që lidhen me menaxhimin e tokave rurale në Komunën e Junikut, janë identifikuar disa çështje prioritare që kërkojnë trajtim të veçantë në kuadër të Planit të Menaxhimit të Tokave. Këto prioritete lidhen kryesisht me ruajtjen e funksionalitetit të infrastrukturës rurale, mbrojtjen e tokës bujqësore dhe përmirësimin e menaxhimit mjedisor në zonat rurale.

Ndër çështjet kryesore të evidentuara janë:

- degradimi ose humbja e funksionit të kanaleve kulluese dhe ujore në disa zona rurale;
- nevoja për identifikimin dhe hapjen e rrugëve fushore dhe rrugëve publike të uzurpuara, me qëllim të sigurimit të qasjes në parcelat bujqësore;
- identifikimi dhe eliminimi i deponive ilegale të mbeturinave, të cilat paraqesin rrezik për tokën bujqësore, mjedisin dhe shëndetin publik;
- nevoja për masa konkrete për mbrojtjen e tokës nga degradimi, erozioni, ndotja dhe ndryshimi i pakontrolluar i përdorimit të saj.

XI. Menaxhimi i qëndrueshëm i tokës

Për menaxhimin e qëndrueshëm të tokave rurale, përfshirë tokat bujqësore, kullosat dhe sipërfaqet pyjore, janë identifikuar një sërë praktikash dhe masash që mund të kontribuojnë në ruajtjen dhe përmirësimin e cilësisë së tokës, rritjen e produktivitetit dhe mbrojtjen e burimeve natyrore.

Këto masa përfshijnë:

- rritjen e përdorimit të lëndës organike në tokë, përmes plehërimit organik, plehërimit të gjelbër dhe kultivimit të kulturave leguminoze;
- aplikimin racional të plehrave dhe inputeve bujqësore, në përputhje me praktikat e mira bujqësore;
- përdorimin e metodave konservuese të punimit të tokës, si lëvrimi minimal dhe mbjellja direkte, me qëllim të ruajtjes së strukturës së tokës;
- mbulimin e tokës me kultura mbuluese ose me mbetje bimore, për të reduktuar erozionin dhe humbjen e lagështisë;
- zbatimin e rotacionit bimor ndërmjet kulturave të ndryshme, sidomos ndërmjet drithërave dhe leguminozeve;
- promovimin e prodhimit organik dhe përdorimin e inputeve të lejuara për bujqësi organike;
- menaxhimin e qëndrueshëm të kullosave përmes kullotjes së kontrolluar dhe rotative;
- zbatimin e masave kundër erozionit, përfshirë punimin konturor të tokës, mbjelljen në terrene me pjerrësi sipas izohipsave dhe krijimin e brezave mbrojtës;
- zhvillimin e praktikave të agropylltarisë dhe ruajtjen e brezave drunorë në zonat bujqësore;
- përmirësimin e drenazhimit të tokave në zonat ku paraqitet tepricë e ujit;
- identifikimin dhe evidentimin e tokave djerrinë me qëllim të vënies së tyre në funksion përmes dhënies me qira ose shfrytëzimit nga fermerët e interesuar;

- menaxhimin më të mirë të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, si dhe zgjerimin e sistemeve efikase të ujitjes;
- mbrojtjen e tokës nga erozioni lumor dhe nga shfrytëzimi i pakontrolluar i materialeve inerte;
- rregullimin dhe shtrimin e rrugëve fushore ekzistuese, si dhe hapjen e rrugëve të reja sipas nevojave të sektorit bujqësor;
- identifikimin kadastral të rrugëve fushore të uzurpuara dhe kthimin e tyre në funksion publik;
- menaxhimin e mbeturinave inerte dhe të mbetjeve të tjera që ndikojnë drejtpërdrejt në degradimin e tokës bujqësore.

Të gjitha këto masa dhe praktika duhet të analizohen në mënyrë më të detajuar dhe, sipas prioriteteve të komunës, të përkthehen në projekte konkrete investuese dhe masa institucionale. Këto projekte mund të planifikohen për financim nga buxheti komunal, nga programet qendrore mbështetëse, si dhe nga donatorë dhe partnerë të tjerë zhvillimorë. Zbatimi i tyre do të kontribuojë drejtpërdrejt në mbrojtjen, përmirësimin dhe menaxhimin më të qëndrueshëm të tokave rurale në Komunën e Junikut.

XII. Plani i veprimit (2026 – 2027 – 2028)

Plani i veprimit për zbatimin e Planit për Menaxhimin e Tokave Rurale 2026 – 2030 për Komunën e Junikut

Objektivi	Aktiviteti	Viti	Buxheti (€)	Burimi i financimit	Institucioni përgjegjës	Ndikimi i pritshëm
Menaxhimi i tokës bujqësore	Rehabilitimi i kanaleve ekzistuese të ujitjes	2026-2027-2028	60,000 2026 20,000 2027 20,000 2028 20,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Përmirësohet kullimi i tokës dhe zvogëlohen vërshimet
	Ndërtimi i kanaleve të reja të ujitjes në zonat me potencial bujqësor	2026	2026 41,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Përmirësohet infrastruktura për ujitje
Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave	Studimi fitosanitar i pyjeve në Parkun e Pishave dhe Moronicë	2027-2028	30,000 2027 10,000 2028 20,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Evidentohen sëmundjet dhe masat për trajtimin e tyre
	Ripyllëzimi i sipërfaqeve të degraduara	2027-2028	40,000 2027 20,000 2028 20,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Përmirësohet fondi pyjor
	Pastrimi i mbeturinave në zonat pyjore dhe turistike	2026-2027-2028	15,000 2026 5,000 2027 5,000 2028 5,000	Komuna, Donacione	DSHP	Përmirësohet gjendja mjedisore
Mbrojtja e tokës nga	Identifikimi i zonave me	2027-2028	16,000 2027 8,000 2028 8,000	Komuna, Donacione	DSHP	Prioritizohen ndërhyrjet

erozioni dhe vërshimet	rrezik nga erozioni					
	Pastrimi dhe rehabilitimi i shtretërve të lumenjve	2027-2028	150,000 2027 60,000 2028 90,000	Komuna, Donacione	DSHP	Përmirësohet rrjedha e ujërave
Menaxhimi i rrugëve fushore	Rehabilitimi dhe mirëmbajtja e rrugëve fushore	2027-2028	20,000 2027 10,000 2028 10,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Lehtësohet qarkullimi i fermerëv
Menaxhimi i mbeturinave	Eliminimi i deponive ilegale ilegale në zonat rurale	2027-2028	10,000 2027 5,000 2028 5,000	Komuna, Donacione	DSHP	Ulet ndotja e tokës
Edukimi dhe monitorimi	Trajnime për fermerët mbi praktikat e mira bujqësore dhe menaxhimin e tokës	2026-2027-2028	24,000 2026 8,000 2027 8,000 2028 8,000	Komuna, Donacione, MBPZHR	DZHE	Përmirësohet menaxhimi i tokës
	Hartimi i raportit vjetor për zbatimin e Planit	2026-2027-2028	3,000 2026 1,000 2027 1,000 2028 1,000	Komuna, Donacione	DZHE	Monitorim dhe vlerësim i zbatimit të planit